

ГНАТ О. ДІБРОВА

МІСТЕРІЯ ЗЕМЛІ

НЬЮ-Йорк

ГНАТ О. ДІБРОВА

МІСТЕРІЯ ЗЕМЛІ

*Дорогій дружині моїй
присвячую*

HNAT O. DIBROWA

MYSTERY OF THE EARTH

Poetry

Book V.

1968

ГНАТ О. ДІБРОВА

МІСТЕРІЯ ЗЕМЛІ

Поезії

Книжка п'ята

1968

Права автора застережені

Printed by A. Orel

МІСТЕРІЯ ЗЕМЛІ

ЗЕМЛЯ

Землі триває змінне і незмінне...
В глибинах, надрах і на ній
Нуртують сили, творчі і руїнні, –
Одвічний рух і противенства й бій...

Земля потужна, плідна і багата
В собі самій, на гльбові усім:
Усюди герці й зоряні палати,
І вир життя, і всюди вічний дім...

Усе з землі у світ у цей приходить,
І все із нею з'єднується знов,
Щоб знов явитись в овиді природи
І впасти знов, і встати для віднов...

Усюди – речі, явища, закони
Від незліченних років і сторіч,
Усюди – трави, квіти і корони...
І мерехтіння, сонце, день і ніч.

О земле наша, матінко живого,
Ти сила й подих вічності еси,
Як обсяг незбагненного усього –
Життя і смерти, руху і краси.

МІСТЕРІЯ ЗЕМЛІ

Земля в містерії глибокій
Із волі Вишнього дає
У кожному порості своє,
Свої вливає живні соки
У тіло кожному, у кров
Для руху вічного й віднов.

Снага плянети йде у гени:
Поживні виплоди її
Снують у крові течії,
Тримають сили неспаленні,
В горні підтримують живім
Вогонь душі і слова грім.

З горінь життя, з борінь народу,
Із первнів рідної землі
Встають і велетні й малі
З печаттю духа і свободи,
В боях карбують власну путь
І тілом знов у землю йдуть.

За ними йдуть нові колони,
Беруть землі снагу тривну,
Збірноту творячи одну, —
Подібних рис і мови гроно —
І залишають дух і тлінь
В шерехах довгих поколінь.

1965

ІДЕ ХТОСЬ...

Іде Хтось нивами, йде краєм,
На кобзі сонця гімни грає
І котить дзвін на стосотгін;
Земля, як мати,
В бенкеті-святі...
І плідний гін
В ній будить Він.

Іде Хтось полем, лісом, гаєм,
За пасма променів хапає
І б'є у дзвін, у неба дзвін,
І духа крила,
І творчі сили,
І волі гін
Гей, будить Він.

Живе, як вічність, не зникає,
Струмить, нуртує, світом, краєм,
Встає на кін для руху, змін,
Назустріч бою
Перед собою;
В живому – Він
І гін, і дзвін.

1964

* *
*

Які гарноти, дива в цьому світі,
Які міністкі лона довкруги –
Спектральні барви, форми розмаїті,
І все – у русі, в повені снаги.

Усе живе напружене і збудне,
Живе і гине кожне у борні.
Значкуе час святкові дні і будні,
Накреслює чийсь останні дні.

У цім житті, у живосвітнім колі,
Людини глузд – у всьому на чолі,
І шал кишінь, і серця крики й болі
Звучать у слові, в пісні на землі.

1967

ДУМКА

В палатах мозку родиться і кличе
Істоту всю вітати сонце, дні
Життя, любов і квіти весняні –
Вогниста думка, творча, будівнича.

Біжать світи, мов ріки, ручаї,
Встають у ній, як живосяйні сили,
Як образи, захопні чи немилі,
Появлені у рухові її.

Задивиться в буття старі твердині,
Шугне в якусь зористу вишину,
І візію, врочисту і ясну,
Розписує, мов фрески у святині.

А іноді у гріх, у пристрасть кине,
Вилле отруту в душу, в серце, в кров,
І може біль і сум гірких розмов
Прийти тоді, і ближніх смерть, руїни...

Усе мине, як пахощі трави,
Озветься в нас болючою луною,
А думка мчить до брами межової –
Примхливий гід, невтомний, бойовий.

І десь в путі скінчиться рух живого...
І думка творча, кинувши сліди,
Зупиниться, погасне назавжди,
Як тайни знак, незнаного отого.

1965

* *
*

Бурлить ріка, буйна та широка,
Ні краю їй, ні кінця нема,
При ній дуби незліченні роки
Зорять туди, де кипить пітьма.

Гудуть вітри, хмари в'ються сизі,
Гучні громи розпинають дні,
Дуби тріщать у смертельній кризі,
Тріски летять, рокоти сумні...

Зійде зоря, сонце присне цвітом,
Пригорне все, приголубить день –
Дуби встають, віти шлють привіти...
Бринить життя крилами пісень.

І вічно так, доки світ широкий...
Одні впадуть, інші встануть знов.
Громи гримлять незліченні роки,
І все іде колами обнов.

1966

* *
*

Народжений з надхненням Він обличчям,
В собі таїв незбагнене єство,
Зростав, носивши сили таємничі,
І всім явивсь як Велет-Божество.

І душами людей заволодів,
Повів з собою натовпи, народи,
Теплом думок і чудодійних слів
Зібрав усіх під світлосяйні зводи...

І діями, своїми чудесами
Здобув навіки святість і хвалу,
Як неба Син, піднесений у храмах,
Життя своє віддав у жертву злу.

Стовпом промінним сяє між людьми,
Віки живе серед народів світу,
Від лиха, зла, облуди і пітьми
Боронить всіх, добром, любов'ю світить.

1966

* *
*

Прийшов у світ, жорстокий і суворий,
Прикмети дивні змалку виявляв,
Тендітний був, замріяний, як зорі,
І успіхів ніяк не обіцяв...

Ішли роки, наїжені дебели,
І рухались події, як мечі...
Ударився об дійсність, мов об скелі,
І думав думу вдень і уночі...

І от збагнув призначення людини:
Борись, гори за край, за спів, за сміх!
І він у вир розбурханий поринув,
Страждав, радів, багато мав утіх.

В землі своїй, в улюбленій країні,
Не був тепер як покидьок отой:
Після борні звитяжної й руїни
Прийшов і був як знаний, як герой.

1967

* *
*

Стає людина ворогом людині,
Коли бурують ревності у ній,
Коли палкі у пристрасті своїй
Не мають міри – жінка чи мужчина.

І постають від цього грізні чвари.
У їхнім вихрі бризне часом кров,
Згорять на попіл відданість, любов,
І двоє розійдуться, наче хмари.

Розпалює немало ватру в серці,
Береться за пістоль, за ніж, за кіл...
Хтось падає калікою на діл,
А хтось – мерцем у полум'янім герці.

Так з ревності бувають грізні чвари.
У їхнім вихрі бризне часом кров,
Згорять на попіл відданість, любов,
І двоє розійдуться, наче хмари.

1967

* *
*

Мертвеччина – жадоба до земного –
Речей і грошей, сяйного тільця:
Минає час, і з вічної дороги
Зникає все, як гарнота з лица...

Захопиться майном, грошем людина,
Утопить душу в мертвому, в речах,
І мертвий світ – це хліб її єдиний,
Тягар один на зігнутих плечах.

На злото, скарб спрямує пильне око,
Не бачить неба, сонця, височин...
Чуже душі, піднесене, високе,
І стелеться їй шлях лише один...

Пройдуть літа, оглянеться людина,
І – порожньо на вічній, на путі.
І чує: скарб – не хліб її єдиний,,
Сама ж вона лишиться в забутті...

1967

ЛЮБОВ

Яке святе чуття любов!
Горять в серцях сонця святі,
Горить, палає збудна кров...
Любов – корона у житті.

Єднає щастям юнаків
І чоловіка і дружину,
Дитину кожну і батьків
В живу гармонію єдину.

Любов людини до людини –
Висока заповідь ота...
Любов до нації – вершина...
Любов до Бога всесвята.

1967

ЛЮДИНА

Людина, доки у юрбі, –
Мала, покірлива і квола,
Уся захована в собі,
Мовчить і хилиться додолу.

А зрине якимось догори,
Відчує міру волі й хисту –
Розгорне влади прапори,
Розбудить силу, злу, нечисту.

І часом вибухне вона:
Кипить, клекоче вся, вогниться..
Людина грізна і страшна –
Землі і світу таємниця.

1965

* *
*

Витає світом часу дух недужий,
Не блискає з вишин, як Зодіак,
Пройняв усе, і все зробив байдужим,
Кругом його видніє сірий знак.

І чути щось, неначе ворон кряче,
І повзає усюди тихий страх...
І люди йдуть, немов сліпі, незрячі,
Немов у них полуда на очах.

І мруть і мруть на полі бойовому,
І гинуть, гинуть славні без війни,
Поймає всіх неспокій і утома,
І в'яне все, і в'яне цвіт рясний...

До дібр жадоба людську душу живить,
І засоби всі добрі до мети,
І пристрасті штовхають до наживи,
На темний шлях, на злочини іти.

Витає світом часу дух недужий,
Не блискає з вишин, як Зодіак,
Пройняв усе, і все зробив байдужим,
Кругом його видніє сірий знак.

1968

ОСАННА ОДНОМУ

Осанна кожному одному –
Чи мертвому, а чи живому, –
Хто був чи буде сам один
Серед вирів, серед крижин,
Як блиск могутній, як Пегас,
Хто є чи буде для прикрас
Серед народів, серед нас.

Осанна кожному одному, –
Як і прийдешньому, новому, –
Хто йшов, піде на глум, на сміх
Один у герці проти всіх,
Хто сам один зродив чи зродить
Початок віри, духа, згоди
Для руху, вічності, народу.

1966

* *
 *
 *
 *

Люблю, люблю музичних звуків грона,
Понад усе красу звучань люблю.
В мереживі розквітлих звуко-тонів –
Живі суцвіття ніжності й жалю,

І радості, врочистого спокою,
Любови серце сповнене ущерть,
За батьківщину пориви до бою...
Жертовність, кров і героїчна смерть.

Віддав би все за музику високу –
Гримкий мажор, піднесений мінор, –
Де глиб душі, де серця сяйні кроки...
Шугає дух, як в небі метеор.

Віддати все за музику готовий,
За щастя насолоди, за красу...
Та не віддам за музику я слова,
Її я слову в жертву принесу.

1968

ДУПЛИНА

(Замість байки)

Коло річки – деревина –
Осичина чи вербина, –
Пишна, руниста, рясна,
І розкішна, як весна.
А всередині – дуплина,
А в дуплині тій – кубло –
Чи гадюче чи тхорине,
Чи осине, комашине, –
Вдар в кору – і загуло...
Розворушиш ненароком –
Наберешся вкрай мороки.
Не зачепиш більш дупла,
Бо воно – оселя зла.
Так буває і в людини,
Як в отої деревини,
Що всередині дуплина:
Зовні вигляд, як в орла,
А в душі – пустеля, мла...

1967

СТАНСИ

В пустелі пальма, пишна, як у пісні,
З короною зеленої парчі...
Самуми часто виють і смерчі,
Піски сичать, причаєні, зловісні.

На пагорбі, що в синь себе завинув,
Високий дуб торкає небозвід,
Міцні вітри згинають гордий вид
І кучеряву мнуть його чуприну.

На рівнині, на просторі, у полі
Стоїть сама, мов грація, струнка,
Мов напнялась до лету, до стрибка,
Стоїть, тремтить напружена тополя.

Надхненна постать понад людське море
Душею світить, гріє навкруги,
А хвилі брудом заливають береги,
Шалені хвилі, темні крутогорі.

Утіха й жаль, і біль якийсь, і смуток –
Живого світу річ саму одну,
Величну, красну, чисту і ясну,
В порожнім колі бачити і чути.

1965

КРОВ і БІЛЬ

Заволоділи серцем ритми мляві.
Послом недужим випало іти,
Іти й палити душу і уяву,
Шляхи пізнати, муки і світи.

Чи це за гріх якийсь мене самого,
Дідів, батьків у Трої степовій,
Чи кров грекині з форту бойового
Влила безсилля в серця м'язень мій.

Чи це – в молдавки-матері в крові,
Що з ревнощів мизинця відрубала,
Чи буй-земля і барви польові
Природу серця збудливу зіткали.

І зір візійний, вигострений бодем,
Побачив світу цього далечинь,
І у видінні виросла спроквола,
У пасма світлі заплелася тинь.

Але, йдучи, пекти жалями долю
Не буду, ні, мов той вогонь кропив:
Відколи світ і Бог в його очолі,
Ніхто без мук медів життя не пив.

Не нарікаю, що з'явився млявий,
Що кров потрійна скроїла мене,
Що світ вразив і душу і уяву,
Дав світле й хмуре, радісне й сумне.

1960

* *
*

Чомусь у світі люблять речі хатні
До старости від юної весни...
Милуються і діти й люди статні,
Коли в хатах поблискують вони.

Одні беруть для вигоди самої,
А інші – для прикраси у житло,
Для затишку, утіхи і спокою,
Щоб веселіше жити їм було.

І жаль тоді, коли впадуть на силі,
Коли їм гонг проб'є останні дні...
І речі всі, істоті їхній милі,
Лишаються байдужі й мовчазні.

1968

* *
*

В учителя із уст його суворих
Ідем від роду мудрости черпати
І за науку віддаємо плату –
Ятристий біль, терпіння, муки, горе.

Але не раз між тінями земними
Засяє вогник, променями блисне:
Наділить учнів, щедро, благовісно,
Учитель наш усмішками ясними.

Життя – учитель. Після довгих стріч
Знання приходять, кроки досконалі...
Аж сутеніє, вечір на причалі...
Зупинка. Темна ніч.

1962

ДУШЕЮ Й СЕРЦЕМ – З РІДНОЮ ЗЕМЛЕЮ

ПЕРЛИНА СВІТУ

Перлина світу – Україна,
Степів квітучі береги,
Акордів, музики країна,
Потуги сильної, снаги.

Багата добрами якими!
Весною – барвами ланів,
Улітку – рунами злотими,
Медами, соками плодів.

Родюча, буйна появила
Відомі витвори свої:
Нарід і дух його і силу,
Красу і славу і бої...

В її степи і смерть і горе
Несли колись кочовики...
Пливли у безкрай синьозорий
У герцях втомлені віки.

Була чужинцям сіллю в оці,
Скубли не раз, мов яструби...
В них ціль була на кожному кроці –
Руїни, трупи і раби.

У княжі дні, у дні козачі
Її, мов душу, берегли...
І досі пісня тужить, плаче,
Як бились, падали орли.

Горби, могили снять і марять
Про те, як луни сурм гули,
Як всюди юрились отари,
І орд котилися вали.

О кров'ю, слізьми перелиті
Степів широкі береги!
У берегах – джерела скриті
Потуги сильної, снаги.

1963

МАТЕРІ Й ЗЕМЛІ

*Милій матері й
милій Україні.*

У світ явила мати, люба, мила,
Влила у кров і полум'я і спів,
Земля ж моя – чорноземля – зростила
Грудьми своїми, соками ланів.

Земля давала сонцю цілувати,
Вела в житті під небом голубим,
Вітрам давала в руки у пухнаті,
У млу вгортала, в синяву, у дим...

І морем трав і квітів чарувала,
Іх ароматом, пахощами їх,
Дощами, росами кропила, умивала
І дарувала радощі і сміх,

І сил у тіло повних наливала
І гартувала, як колись дідів,
Тривалий дар мені передавала:
І дух і спів від роду і батьків.

А душу розгортала, мов вітрило,
В холодній млі, у клекоті гримкім,
Де вихор бурхав, дикий і стосилий,
Крутив усе у морі степовім.

Хоч матері немає вже живої, –
Земля ж жива – ліси, поля, сади...
У русі все, в напрузі, в неспокої:
І слово й пісня, й рід немолодий.

Хотів би я навіки там спочити,
Де шир пливе, охмеленá й дзвінка,
Щоб у краю накрили тіло плити,
І тїнь була жива степовика.

1964

* *
*

За морем ген земля моя свята...
Мов луни, прокотилися літа,
Коли в степу без болю, без турботи
Блукав колись, задивлений в гарноти...

Навколо світ, замислений старий,
Пишавсь красою кожної пори;
Яскріння барв, проміння, спів пташиний,
Хмарки, блакить увінчували днини.

А наймиліші днини – восени,
Коли посохлі пахнуть бур'яни,
Мов ягоди, прозорі сяють росою,
Зоріє простір, тихий, безголосий.

Які хвилини, дивні, поривні,
Немов у казці давній, уві сні –
В туманний день, у сивий у кудлатий,
Іти кудись без цілі і заплати!

Коли на все лягає сіра тінь,
І трав'яна усюди пахне тлінь,
Ріллею пахне подув свіжий, –
Тоді, – мов скибу щастя хтось одріже.

1966

* *
*

Де край села, – вже не видно кленів...
Сумний без них обрій синюватий.
Старі батьки, темні, аж зелені,
Сидять самі у порожній хаті.

Змела колись вогневійна злива
Дітей – синів, наче листя впале;
Думки про них – змучені крикливі,
Душа ячить, серце, – мов на палі.

Минулося... Стерли часу кроки
Сліди живі, тільки десь могили...
І заросли ті шляхи широкі
Терном жалким, де колись ходили...

Нема батьків, нема кленів, віри...
Нема й синів, інші вже обличчя...
Тіла тремтять за здобутки сірі,
Душа в тілах корчиться, кигиче.

Було, гуло... завжди, вічно буде...
Одним – життя, іншим – труни, мури...
Вогнем злоби запалають люди,
Вгамуються й знову будять бурі.

1964

* *
 *
 *

Ходжу ріллею юними ногами,
Вишую горіхи земляні,
А осінь плаче росами-сльозами
І панахиду править по весні.

Димить імла, над нивами синіє,
Стискає тиша обрій, мов обруч...
І я сную безжурні думи, мрії
І скиби розгортаю голіруч.

О юні дні над полем, над ріллею!
Оті горіхи, темні, земляні,
І досі пахнуть вогкою землею,
І пахнуть чорноземлею ті дні.

1967

* *
*

Земля моя і небо над землею
Дарують барви, ніжні і яскраві.
Там славний рід – із долею своєю,
Цвітуть сади і яровіють трави.

І миле все, і я з усього гордий,
Усе в мені нуртує, пориває:
Пісні і думи й музики акорди,
Минуле все і всі гарноти краю.

Душею й серцем – з рідною землею:
Там двічі я народжений від роду:
Тілесно – раз – від матері своєї,
А другий раз – духово – від народу.

1968

* *
*

Степи, рівнини, обрії просторі
Орлині родять розмахи уяви
І думи родять, глибні, гострозорі,
І пориви і блискотіння слави.

І край степів усім уже відомий,
Де подихи підносяться духові,
Де волі дух віки не чує втоми,
Гуркоче рух нескореної крові.

І степ явив під голубим наметом
Сковороду, Шевченка і Тичину.
Мислителі, мужі, співці, поети
Уславлювали здавна Україну.

1968

ВОЛЯ

Кому далась взнаки неволя,
Кого давили гніт, тюрма,
Холодна льохова пільма, –
Не скаже – крикне: "Воле, воле!
Над тебе вищого нема!"

Хто виніс душу з криги поля
І біль вітчизни в ній несе,
Де чужина за серце ссе, –
Гукне до світу: "Воля, воля!
Нам воля наша – над усе!"

Коли народ не зрадить доля,
Промінним розцвітом зійде,
То гряне дуже, молоде
З грудей піднятих: "Воля, воля!" –
І океаном загуде.

1945

ПІД КОРОНОЮ СОНЦЯ

* *
*

Сонце розтоплює лютого лють,
Землю штурмує, нову її путь,

Сонце на гору, блакитну круту,
Котить корону свою золоту.

Промені змінюють тінь і світінь,
Промені дзвонять у сяйві видінь.

Вийшла з весною зима на дуель,
Краплі танцюють в осонні осель.

Ходить у просторі подих весни,
Звірі ворущаються, рушаються сні...

Збудні лунають пташок голоси,
Мліють, радіють сади і ліси.

Людність жваввішає міста й села,
Квітів чекає, краси і тепла.

Дні мов казкові ідуть королі,
З пут визволяється тіло землі

1967

* *
*

Сніг потанув, збігли води,
Пробудилася земля,
І парує, хмелем бродить
Сном освіжена рілля.

І зійшли угору стріли...
Зеленіють запавні,
І над ними забриніли
Співи птиць у вишині.

Потім квіти в кожному зіллі...
Заяскрівся цілий край,
Барви, грайва на весіллі...
У майбутньому – врожай.

І жура в житті настане,
Затвердіє плід, кора...
І зігне і спалить стани
Літня брондзова пора.

Тайни сховує астральні,
Спочиваючи, земля:
Сили вкладені вітальні
В кожний плід її – маля.

І плоди, квіток весілля
І згоряння на вогні...
Все на те, щоб кожне зілля
Проростало на весні.

1967

ПЕРШІ КРАПЛІ

У безбережнім океані
Не палить сонце, не ярить:
Похмурі, грізні, олив'яні
Запнули хмари всю блакить.

Пробігли бурі, грому кроки,
Хитнулись трави, дерева,
І робить подихи широкі
З жаги природа вся жива.

І перші краплі після спеки
Залопотіли по землі,
Неначе постріли далекі
Пробухкотіли десь в імлі.

І кожна крапля, повна сили,
Піднесла хмарку пилюги,
І так запахло, закадило
Землею, пилом навкруги.

1966

ХМАРИ

Шляхами безкраїми гірніми
Пушистими крильми покірними
Летять, мов примари,
Мов привиди, хмари
Краями, морями незмірними
Сапфірними.

Летять у світи невідомі їм,
Не журяться летом, утомою.
Надхнені без міри
Вітри і зефіри
Їх силою гонять рухомою
Знайомою.

І барвами сяють мінливими
Увечері, вранці примхливими;
Верхи білозорі,
Як хвилі на морі,
Блищать угорі переливами
Грайливими.

Шляхами мандрують високими,
Наснажені силами, соками...
Розбудяться грози –
Покотяться сльози,
Впадуть над полями широкими
Потоками.

1960

* *
*

Дзвенять корони барвозорі...
(Минула ще одна весна)
І кожний лист в короннім хорі, –
Як нота, ніжна і сумна.

Тремтять степи, як пишні вії...
Зоріє день, зоріє синь...
У сяйві деннім вітер віє,
Пливе осіння далечінь.

І рій думок, – як цвіт на вітах,
Про рух життя, про час, про мить,
Про те, як все в живому світі
У вічність тягнеться, стримить.

1967

ХОДИТЬ СОНЦЕ...

Ходить сонце по низькій орбіті,
І блідота – на обличчі днів.
Листя, наче армії розбиті,
Так панічно, анархічно
Котиться до мурів, до тинів.

Люди – також у своїй орбіті,
Біль, неспокій від орбіт і слів...
Шалом, палом, спрагою повиті,
Йдуть стоїчно різнобічно,
Йдуть до стрічі, до останніх днів...

1965

ЗМІСТ

Містерія землі

1. Земля	7
2. Містерія землі	8
3. Іде Хтось	9
4. Які гарноти	10
5. Думка	11
6. Бурлить ріка	12
7. Народжений	13
8. Прийшов у світ	14
9. Стає людина ворогом	15
10. Мертвеччина	16
11. Любов	17
12. Людина	18
13. Вигає світом	19
14. Осанна одному	20
15. Люблю	21
16. Дуплина	22
17. Станси	23
18. Кров і біль	24
19. Чомусь у світі люблять	25
20. В учителя	26

Душею й серцем – з рідною землею

21. Перлина світу	29
22. Матері й землі	30
23. За морем	31
24. Де край села	32
25. Ходжу ріллею	33
26. Земля моя	34
27. Степи	35
28. Воля	36

Під короною сонця

29. Сонце розтоплює	41
30. Сніг потанув	42
31. Перші краплі	43
32. Хмари	44
33. Дзвенять корони	45
34. Ходить сонце	46
35. Зміст	47
36. Попередні видання автора	48

ПОПЕРЕДНІ ВИДАННЯ АВТОРА

1. "Шляхи і думи", поезії, 1946 р., Авґсбург, Нім.
2. "Кладла видінь", поезії, 1953, Нью-Йорк.
3. "Подорож у світ", афоризми, 1955, Нью-Йорк.
4. "Гами далечин", поезії, 1957, Бавнд Брук, Н.Дж.
5. "З джерел буття", афоризми, 1960, Нью-Йорк.
6. "Рух і гармонія", поезії, 1963, Перт Амбой.
7. "Фрагменти з монокниги", афоризми, 1965,
Бавнд Брук, Н.Дж.